

ПРОФІЛАКТИКА НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В СІМ'Ї

Профілактика насильства над дитиною в сім'ї включає систему соціальних і спеціальних заходів, спрямованих на усунення причин та умов, які зумовлюють його вчинення, припинення насильства, яке готується або вже почалося, притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні насильства, а також медико-соціальна реабілітація жертв насильства в сім'ї. Серед усіх видів профілактики насильства над дитиною в сім'ї – первинної, вторинної і третинної – на школу покладається завдання реалізації, насамперед, первинного її різновиду.

За своєю сутністю первинна профілактика – це діяльність, спрямована на попередження виникнення та поширення певного негативного явища і пов'язаних з ним проблем, комплекс соціальних, просвітницьких заходів, орієнтованих на формування навичок безпечної поведінки. Це найбільш масова і найбільш неспецифічна профілактика, її контингент охоплює загальну популяцію дітей і батьків, а метою є формування в особистості активного, адаптивного, високо функціонального життєвого стилю, спрямованого на здоров'я – як фізичне, так і психічне.

Первинна профілактика більшою мірою носить інформаційний характер, оскільки спрямована на формування в людини неприйняття і категоричної відмови від певних стандартів поведінки і негативних стереотипів. Однак профілактика не буде результативною, якщо підтримуватиме переважно інформаційний підхід. Вона має не тільки інформувати, а й навчати, і навчати не шаблонно, а пов'язуючи всі знання з досвідом і практикою, з реальним життям, із соціальною картиною дійсності, практично й реалістично, тобто соціально навчати.

Вагома роль у проведенні первинної профілактики насильства над дитиною молодшого шкільного віку в сім'ї належить школі. Школа як соціальний інститут є не лише місцем, де діти навчаються, одержують необхідні знання, вміння і навички. Вона покликана забезпечувати підтримку і, за необхідності, порятунок дитини від сімейного насильства, сприяти реалізації і захисту прав та законних інтересів дитини, надавати соціально-психологічну і педагогічну допомогу сім'ям.

У контексті проблеми, що розглядається, важливе значення має створення в школі соціально-педагогічної служби, яка має становити один з компонентів цілісної системи освітньої діяльності школи; орієнтуватися у своїй діяльності як на учнів, так і на їхніх батьків, надавати їм підтримку щодо забезпечення психологічного здоров'я; здійснювати свою діяльність у тісному співробітництві з педагогічним колективом, адміністрацією школи і батьками учнів.

Вагома роль у проведенні первинної профілактики насильства над дитиною молодшого шкільного віку в сім'ї належить класним керівникам, які мають безпосередній контакт і з батьками, і з дітьми. Робота класного керівника в цьому напрямі має включати: участь у складанні соціального

паспорту сім'ї, формування банку даних про сім'ю і дитину; надання педагогічної допомоги і підтримки дітям, які потрапили в складні життєві обставини; взаємодію з батьками учнів щодо пошуку оптимальних форм нормалізації батьківсько-дитячих відносин; сприяння підвищенню педагогічної культури батьків, формування в них усвідомленого ставлення до ненасильницьких методів сімейного виховання.

Невід'ємною складовою первинної профілактики насильства над дитиною молодшого шкільного віку в сім'ї є спеціально організована робота з батьками, орієнтована на створення умов для відпрацювання ними навичок ефективної взаємодії та спілкування з дітьми без насильства, агресії, конфлікту (за принципом “навчаюся не карати, а домовлятися”), що є запорукою виховання гармонійно розвиненої, зрілої і відповідальної особистості. Крім того, профілактика передбачає ознайомлення батьків з основними положеннями нормативних документів про попередження насильства щодо дітей, права та обов'язки батьків і дітей.

На окрему увагу заслуговують сім'ї, де відносини між батьками та дітьми носять деструктивний характер. Основні завдання вчителя щодо роботи з такими сім'ями полягають у: забезпеченні педагогічної підтримки дітей та батьків, які мають проблеми особистісного, соціального, виховного плану, наданні допомоги у подоланні особистісних і соціально зумовлених труднощів; сприянні розвитку, точніше саморозвитку батьків, їх творчого потенціалу, здібностей, інтересів, активізації виховної функції сім'ї шляхом залучення батьків до оволодіння основами спеціальних знань, умінь та навичок, необхідних для правильної побудови і здійснення виховання дітей молодшого шкільного віку, встановлення і розвитку відносин взаєморозуміння, взаємоповаги, взаємодопомоги між старшими і молодшими членами сімей.

На вирішення цих завдань орієнтовано тренінг, спрямований на надання батькам педагогічної підтримки та коригування недоліків сімейного виховання, сприяння вирішенню труднощів, які постають перед ними у вихованні дітей, створення певного “поля активності” й творчості, активізацію до пошуку кращих способів його реалізації. В основу побудови тренінгу покладено основні принципи навчання дорослих: спільна діяльність учасників з ведучим та іншими учасниками; опертя на досвід учасників – реалізується через вправи на актуалізацію батьківських знань; використання різних методів та інтерактивних технік навчання; практичне використання одержаних знань і навичок протягом заняття.

М. В. Лузан

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІДЕАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Професійний ідеал є певною мірою взірцем досконалої поведінки людини в середовищі її професійної праці, який постійно спонукає до наслідування і в той же час до безперервного вдосконалення особистості. Тому формування професійного ідеалу в умовах постійно зростаючої конкуренції на ринку праці є необхідним. Адже від рівня сформованості професійних ідеалів учнів сучасної